עין משפט נר מצוה

צו א מיי׳ פ״ח מהלכות שלומין הלכה ה ופ״ה הלכה כ סמג עשין קעד טוש״ע ח״מ סי׳ קפב סעיף ה וסי׳ קנו סעיף יא וע״ש:

צח ב מיי׳ פ״ג מהל׳ ערכין הלכה יד סמג עשין קלא:

צט ג מיי׳ שם פ״ו הלכה ג סמג עשין קלב:

ק ד מיי׳ שם פ״ג הלכה יד:

קא ה מיי׳ פ״כ מהלכות שלומין הלכה ה סמג עשין סב טוש״ע ח״מ סי׳ קפד סעי׳ כ:

מסורת הש״ס

הא רבי יהודה **דאמר** שינוי אין קונה. הלכך אם הותירו לאמצע שכר ואם פחתו פחתו לו דמלי אמר ליה לא היה לך לשנות מדעתי ואת הוא דפשעת: **מי** הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות. אם נפרש דמהאי טעמא אין קונה אותו המשלח אכל לוקח דהיינו שליח קנה להו איכא למפרך נמי לר׳ אלעזר אמאי לא אוקי נמי הא והא כרבי יהודה כאן לאכילה כאן לאחורה היינו דקתני אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו היינו לאכילה דקפיד ולא שליחותיה קעביד הלכך לא קני להו לבעל המעות כלל משום טעמא דמי הודיעו לבעל חטין והיינו דקתני אם הותירו הותירו לאמצע דלא קפיד ושליחותיה קעביד הלכך קני להו בעל המעות ואם הותירו הותירו לאמצע ומיהו אם פחתו פחתו לו דאמר ליה לאכילה דקמי אם הותירו הותירו לאחורה דכיון דשינוי לא קני לרבי יהודה אם כן אמאי אם פחתו פחתו לו אפילו לאכילה הא כיון דקמקפיד ולא שליחותיה קעביד ואיכא למימר מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות אם כן מחר המקח ואם כן אמאי אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו דמשמע שקונה אותו השליח:

שאני חטין וחטין דשליחותיה קעביד תדע דתנן בו׳. מימה אמאי איצטריך לאתויי מהא דתנן והלא מגופא דברייתא משמע הכי דדוקא נקט ליקח בהן חטין ולקח בהן שעורים הא חטין וחטין משמע דפשיטא דאם הותירו הותירו לאמצע וה״נ משמע דתירוצא דרבי אלעזר דמתרץ כאן לאחורה משמע משום דלאחורה לא קפיד והוי כחטין וחטין והותירו הותירו לאמצע וי״ל דברייתא מצינן לאוקמי כגון שהודיעו שהוא קונה לבעל המעות והא דפריך מי הודיעו בעי למימר דמסתמא מיירי הברייתא בכל ענין אפילו לא הודיעו ואהא פריך רב שמואל אי הכי אפילו חטין וחטין נמי אי מיירי שלא הודיעו אלא ע״כ מיירי כשהודיעו ומשני שאני חטין וחטין דשליחותיה קעביד דתנן כו׳ והשתא ודאי צריך להגיה מהא דתנן דמגופא דברייתא ליכא למשמע מידי דאיכא לאוקמי כשהודיעו וא״ת מאי מוכח טפי מהא דתנן הא איכא לאוקמא נמי כשהודיעו לבעל דהאי לימר דאשתו הלא דמי לבעל ודאי איכא למימר הוא מודיע כדי שיקנה לבעל המעות אבל הכא למה יש להודיעו הלא דעתו ליתן לאחר כך ומן ההקדש לא מסיק אדעתיה: **מי** הודיעו לבעל שיקנה צבע לאשה. מימה מאי פריך תיתא אם יש שנתמנין על גבי לימר אבל אם אין שנתמנין על גבי הלמר מה לנו לחוש אם אין הלבע מקנה לבעו לאשה וי״ל דהכי פריך כיון דאין הלבע מקנה לבעו לאשה ויכול הלבע לתבוע שנתן מן האשה דאע״ג דאין שנתמנים ע״ג הלמר מ״מ היא נהנית ממעשה ידיו וצריכה ליתן לו שכר וכיון דיכול ליקח שכר מאשה א״כ מעות שקיבל מבעל האשה הן הקדש דאינן שכירות כיון שהאשה מיבת שכירות ולפי מה שפירשתי לעיל דכיון דלא הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל המעות מוחר המקח ע״כ לא פריך הכא אלא ממעות שקיבל הלבע שיהיו הקדש אפילו אם יש שנתמנין על גבי הלמר לא קנתה האשה והבעל נמי לא קנה ומוחר הלבע לבעו בכ״מ שהוא ואין לו להקדש בלבע כלום אלא המעות שקיבל הלבע כיון שהחרין לבעל יהו הקדש והלבע יחזור ויתבע השכירות מן האשה ואמאי קתני אין לו לבעל בכסות אשתו משמע שנתנם בא לה: **אין** דעתו של אדם על כסות אשתו. הלכך אין דעתו להקדיש אותן מעות שנתן לבעל אלא יחזור ויתבע מן האשה ולפי האי טעמא הוה ליה למפרך תיתא הקדש דחלו בדעתו וכיון שאין רוצה להקדיש לא הוי הקדש אלא ערכין כיון שהערך עצמו מה מועיל שאין דעתו עליהם מ״מ כע״כ נערך מכל מה שיש לו אלא משום דאית ליה פירכא אחריתי לא חש למפרך:

כגון

ליקח לו חטין ולקח מהם שעורין שעורין ולקח מהם חטין תניא חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו ותני חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע אמר רבי יוחנן לא קשיא הא ר״מ והא רבי יהודה הא ר״מ דאמר שינוי קונה והא רבי יהודה דאמר שינוי אינו קונה מתקיף לה ר׳ אלעזר ממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר״מ אלא במידי דחזי ליה לגופיה אבל לסחורה לא אמר אלא א״ר אלעזר הא והא ר׳ מאיר ולא קשיא כאן לאכילה כאן לסחורה * [פ]מחכו עלה במערבא לר׳ יוחנן אליבא דר׳ יהודה וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות מתקיף לה רב שמואל בר ססרטי אי הכי אפילו חטין וחטין נמי לא אמר רבי אבהו שאני חטין וחטין דשליחותיה קא עביד וכי בעל הבית דמי תדע דתנן [כ]אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך את עצמו אין לו בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן ואמאי לימא הכא נמי מי הודיעו לצבע שיקנה צבעו לאשה אלא לאו משום דאמרינן [דשליחותיה קא עביד וכיד אשתו דמי הכא נמי] שליחותיה קא עביד וכיד בעה״ב דמי א״ר אבא * לא כל המקדיש נכסיו אין דעתו על כסות אשתו ובניו מתקיף לה רבי זירא וכי דעתו של אדם על תפילין [נ]ותנן [נ]המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין א״ל אביי אין דעתו של אדם על תפילין המקדיש נכסיו סבר [ס]מצוה קא עבידנא ואין דעתו של אדם על כסות אשתו ובניו משום איבה מתקיף לה רב אושעיא והלא חייבי ערכין שנו כאן [ס]ותנן [ר]חייבי ערכין ממשכנין אותן וכי דעתו של אדם על עצמו למשכנו אלא אמר רבי אבא כל המקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה להן כסות אשתו ובניו מעיקרא תנו רבנן הלוקח שדה בשם חבירו אין כופין אותו למכור ואם אמר לו על מנת כופין אותו למכור מאי קאמר אמר רב ששת ה״ק הלוקח שדה מחבירו בשם ריש גלותא אין כופין אותו ריש גלותא למכור ואם אמר על מנת כופין את ריש גלותא למכור אמר מר הלוקח שדה בשם ריש גלותא אין כופין אותו ריש גלותא למכור מכלל דמקנא קניא ליה לימא פליגא דבני מערבא דאמרי וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל הבית אי משום הא לא קשיא כגון דאודעיה לבעל שדה ואודעינהו לסהדי אלא אימא סיפא על מנת כופין אותו ריש גלותא למכור אמאי ולימא ריש גלותא לא יקרייכו בעינא ולא זילותייכו בעינא אלא אמר אביי [ה]ה״ק הלוקח שדה בשם חבירו [ו](ריש גלותא) אין

ליקח כהן חטין. למחצית שכר: **[כא ר״מ].** קמייתא ר״מ [דלאמר] שינוי קונה בתריתא ר׳ יהודה [דלאמר] שינוי אינו קונה ומיהו אם פחתו פחתו לו דלאו לעוותיה שדריה: **לגופיה.** למר לגבוה ופפסל להשתמש: **אכל לסחורה.** כלל מידי דאיכא רווחא ניחא ליה וכי הותירו לאו שינוי הוא: **מי הודיעו.** למוכר החטין שלאוכך בעל המעות הן שיקנה לו דקתני הותירו לאמצע כשלמא לר׳ אלעזר אליבא דר״מ דאמר בכל דהו ניחא ליה לאו משנה הוא ושליחותיה דבעל הבית קעביד וקני בעל מעות מחצית השכר אלא לר׳ יוחנן דאמר משנה הוא ולא הוי שליחות ומיהו שינוי לא קני קשיא דממאן קנני למקני הא לא קנהו בעל מעות מעולם: **אין לו.** לגזבר לא בכסות אשתו למשכנו בשביל הערך וכן לגבי מקדיש לא הוי בכלל נכסים להקדישו: **לשמן.** לאשתו וכניו: **חדשים.** רבותא נקט: **מעלין לו תפילין.** ולוה המעות ויתן בשבילם להקדש: **מעלין.** שמין: **אמר ליה אביי אין.** ודאי דעתו של אדם על תפילין להקדישן דסבר האי נמי מצוה קעבידנא דיהיבנא להקדש: **והלא מייבי ערכין שנו כאן.** דקתני המעריך את עצמו: **ממשכנין.** בעל ערכו אלמא לאו משום דעתו הוא: **הלוקח שדה מחבירו בשם ריש גלותא.** שאמר לו למוכר לגורך ריש גלותא אני לוקחה ונתכוון להטיל אימה שלא יצאו עליה עסיקין וכתב המוכר שטר המכירה בשם ריש גלותא: **אין כופין ריש גלותא.** לחזור ולכתוב שטר מכירה שהוא מכירה לגוקח. ואם אומר לו לוקח למוכר על מנת שיכתוב לי ריש גלותא בשמו לשמי שטר אמר כופין ריש גלותא למכור: **לא יקרייכו.** שעשיתם אותי רשם להטיל אימה: **ולא זילופייכו.** שאתם באים לעשות אותי למוכר שדות: **הכי קאמר הלוקח שדה בשם חבירו ריש גלותא:** אין

מסורת הש״ס

[פ] (מנחות יח: וש״נ), [כ] כתובות נד. ערכין כד., [נ] כ״כ קנא. ערכין כג., [ס] (ערכין כד.), [ר] (ערכין כד.), [ס] שם כה. (עיל מ.), [ו] נכתב״ם פינו.

גליון הש״ס

גמ׳ מחכו עלה בפערבא. ביאה דף לא ע״ב שבועות דף כו ע״א: **שם לא** כל המקדש. עי׳ מרדכי דף מג ע״ב:

מוסף רש״י

אחר המקדיש נכסיו בו׳. והנזכר בא למשכנו על ערכו הקנוי בפרשה, אין לו. לגזבר לא בכסות אשתו בו׳ (כתובות נד.) שאינו שלו (ערכין כד.). **ולא בצבע שצבע לשמן.** נגדים שצבע לשם אשתו ולבשם בניו, ואע״פ שלא לבשם עדיין (כתובות נד.). **ולא בסנדלים חדשים.** רבותא קמ״ל דאע״ג דעדיין לא נעלום, הרי הן בחזקתן משעת לקיחה (ערכין כד.). המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין. תפילין בכלל נכסיו ופורה אותן (ערכין כג.). כלומר אף תפילין הקדש ומעלין לו כדמים ופוקן כשוויהן (רשב״ם ב״ב קנא.). מצוה קא עבידנא. דיהיבנא לגזבר הבית, הלכך אכל נכסיה הוה דעתיה (ערכין כד.). חייבי ערכין ממשכנין אותן. נזכר ונכנס לבתיהן וטיטל בעל כרחן (שם כב.) דכיון דלאו לגופיה אמי מעלי ליה (עיל מ.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com